
АГЕНЦИЈА ЗА ЦИВИЛНО ВОЗДУХОПЛОВСТВО

Врз основа на член 7-в став (2), член 33 став (1), член 42, член 43 став (1) и член 93 став (4) од Законот за воздухопловство („Службен весник на Република Македонија“ бр. 14/06, 24/07, 103/08, 67/10, 24/12, 80/12, 155/12, 42/14, 97/15, 152/15, 27/16, 31/16, 64/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 220/19), а во врска со член 3 од Мултилатералната спогодба меѓу Европската заедница и нејзините земји членки, Република Албанија, Босна и Херцеговина, Република Бугарија, Република Хрватска, Република Македонија, Република Исланд, Република Црна Гора, Кралството Норвешка, Романија, Република Србија и Мисијата на Обединетите нации за привремена администрација на Косово за основање на Европска заедничка воздухопловна област ратификувана со Законот за ратификација на Мултилатералната спогодба („Службен весник на Република Македонија“ бр. 27/07, 98/09 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 259/19), директорот на Агенцијата за цивилно воздухопловство донесе

ПРАВИЛНИК ЗА ЛЕТАЧКИ ОПЕРАЦИИ

Член 1

Со овој правилник се пропишува начинот на вршење летачки операции односно јавен воздушен превоз, некомерцијални летачки операции и специјализирани услуги со воздухоплов, како и посебните услови во однос на потребниот персонал, воздухопловите, опремата и другите посебни услови неопходни за безбедно и уредно работење при вршење на летачки операции со авиони и хеликоптери, формата, содржината, постапката за издавање, промена и евиденција на уверение за работа (Operating License), уверение за исполнување на безбедносните услови за вршење на јавен воздушен превоз (Air Operator Certificate - АОС) и овластување за високо ризични комерцијални специјализирани услуги со воздухоплов, како и критериуми и постапка на одобрување на договори за закуп, односно лизинг на воздухоплови.

Член 2

Условите за стекнување на уверение за работа (Operating License) се пропишани во Глава II на Регулативата (ЕЗ) бр.1008/2008 на Европскиот парламент и на Советот од 24 септември 2008 година за заедничките правила за вршење на воздушен сообраќај во Заедницата, изменета и дополнета со ЕУ Регулативата бр. 2018/1139, ЕУ Регулативата бр. 2019/2, ЕУ Регулативата бр. 2020/696, ЕУ Регулативата бр. 2020/2114 и ЕУ Регулативата бр. 2020/2115 (во понатамошниот текст: ЕУ Регулатива 1008/2008), која е прифатена и директно се применува и која е објавена на интернет страната на Агенцијата за цивилно воздухопловство (во понатамошниот текст: Агенцијата).

Член 3

(1) Начинот на вршење на јавен воздушен превоз, некомерцијални летачки операции и специјализирани услуги со воздухоплов, како и посебните услови во однос на потребниот персонал, воздухопловите, опремата и другите посебни услови неопходни за безбедно и уредно работење при вршење на летачки операции со авиони и хеликоптери, како и условите за стекнување на уверението за исполнување на безбедносните услови за вршење на јавен воздушен превоз (Air Operator Certificate-АОС) и другите специфични

овластувања поврзани со ова уверение се пропишани во Регулативата (ЕУ) бр. 2018/1139 на Европскиот парламент и на Советот од 4 јули 2018 година, за заеднички правила во областа на цивилно воздухопловство и за основање на Агенција на Европската унија за безбедност на воздухопловството и за изменување и дополнување на Регулативата (ЕЗ) бр. 2111/2005, Регулативата (ЕЗ) бр. 1008/2008, Регулативата (ЕУ) бр. 996/2010, Регулативата (ЕУ) бр. 376/2014 и Директивата 2014/30/ЕУ и Директивата 2014/53/ЕУ на Европскиот парламент и на Советот и за укинување на Регулативата (ЕЗ) бр. 552/2004 и Регулативата (ЕЗ) бр. 216/2008 на Европскиот парламент и на Советот и Регулативата (ЕЕЗ) бр. 3922/91 на Советот, изменета со Делегираната Регулатива (ЕУ) бр. 2021/1087 на Комисијата од 7 април 2021 година, за изменување на Регулативата бр. (ЕУ) 2018/1139 на Европскиот Парламент и Советот, која се однесува на ажурирање на референците кон одредбите од Чикашката конвенција (во понатамошниот текст: ЕУ Регулатива 2018/1139), која е дадена во Прилогот и Прилогот А од Правилникот за заедничките основни правила за дејностите во цивилното воздухопловство и Регулативата (ЕУ) бр. 965/2012 на Комисијата од 5 октомври 2012 година за утврдување на техничките услови и административните постапки во врска со воздушните операции во согласност со Регулатива (ЕЗ) бр. 216/2008 на Европскиот Парламент и на Советот, изменета и дополнета со ЕУ Регулативата бр. 800/2013, ЕУ Регулативата бр. 71/2014, ЕУ Регулативата бр. 83/2014, ЕУ Регулативата бр. 379/2014, ЕУ Регулативата бр. 2015/140, ЕУ Регулативата бр. 2015/640 изменета со ЕУ Регулативата бр. 2019/133, ЕУ Регулативата бр. 2015/1329, ЕУ Регулативата бр. 2015/2338, ЕУ Регулативата бр. 2016/1199, ЕУ Регулативата бр. 2017/363, ЕУ Регулативата бр. 2018/394, ЕУ Регулативата бр. 2018/1042 изменета со ЕУ Регулативата бр. 2020/745, ЕУ Регулативата бр. 2018/1975, ЕУ Регулативата бр. 2019/1384, ЕУ Регулативата бр. 2019/1387 изменета со ЕУ Регулативата бр. 2020/1176, ЕУ Регулативата бр. 2020/2036, ЕУ Регулативата бр. 2021/1296, ЕУ Регулативата бр. 2021/2237, ЕУ Регулативата бр. 2022/2203, ЕУ Регулативата бр. 2023/203, ЕУ Регулативата бр. 2023/217 и ЕУ Регулативата бр. 2023/1020 (во понатамошниот текст: ЕУ Регулатива 965/2012) која е прифатена и директно се применува и која е објавена на интернет страната на Агенцијата.

(2) Дополнителните посебни услови во однос на потребната опрема за воздухоплов неопходна за безбедно вршење на летачки операции се пропишани во Регулативата за спроведување (ЕУ) бр. 1332/2011 на Комисијата од 16 декември 2011 година за утврдување на заеднички услови за користење на воздушниот простор и оперативни процедури за избегнување на судир во воздух, изменета и дополнета со ЕУ Регулативата 2016/583 (во понатамошниот текст: ЕУ Регулатива 1332/2011) која е прифатена и директно се применува и која е објавена на интернет страната на Агенцијата.

(3) Начинот на вршење на јавен воздушен превоз, некомерцијални летачки операции и специјализирани услуги со воздухоплов, како и посебните услови во однос на потребниот персонал, воздухопловите, опремата и другите посебни услови неопходни за безбедно и уредно работење при вршење на летачки операции со Анекс I воздухоплови од ЕУ Регулативата 2018/1139 (во понатамошниот текст: Анекс I воздухоплови) кои не спаѓаат во категорија ултралесни летала (микролесни) и моторизирани крила согласно Правилникот за начинот и правилата на летање со ултралесните летала (микролесните) и моторизирани крила се дадени во Прилог 1, кој е составен дел на овој правилник.

Член 4

Критериумите и постапката на одобрување на договори за закуп, односно лизинг на воздухоплови се пропишани во ЕУ Регулативата 1008/2008 и ЕУ Регулативата 965/2012.

Член 5

Начинот на вршење на јавен воздушен превоз, како и посебните услови во однос на потребниот персонал, воздухопловите, опремата и другите посебни услови неопходни за безбедно и уредно работење на авиопревозници од трети земји се пропишани во Регулативата (ЕУ) бр.452/2014 на Комисијата од 29 април 2014 година за утврдување на технички барања и административни процедури кои се однесуваат на операциите за летање на оператори од трети земји согласно Регулатива (ЕЗ) бр. 216/2008 на Европскиот парламент и на Советот, изменета и дополнета со ЕУ Регулативата 2016/1158 и ЕУ Регулативата 2023/659 (во понатамошниот текст: ЕУ Регулатива 452/2014) која е прифатена и директно се применува и која е објавена на интернет страната на Агенцијата.

Член 6

(1) При примената на ЕУ Регулативата 965/2012 како препорачана практика се користат:

1) Одлуката бр. 2014/019/R на извршниот директор на EASA од 24.04.2014 година која содржи Упатства за примена (Guidance Material) на ЕУ Регулативата 965/2012,

2) Одлуката бр. 2012/015/R на извршниот директор на EASA од 24.10.2012 година која ги содржи Прифатливите начини на усогласување (Acceptable Means of Compliance - AMC) и Упатства за примена (Guidance Material) за Part DEF,

3) Одлуката бр. 2014/025/R на извршниот директор на EASA од 28.07.2014 година која ги содржи Прифатливите начини на усогласување (Acceptable Means of Compliance - AMC) и Упатства за примена (Guidance Material) за Part ARO,

4) Одлуката бр. 2014/017/R на извршниот директор на EASA од 24.04.2014 година која ги содржи Прифатливите начини на усогласување (Acceptable Means of Compliance - AMC) и Упатства за примена (Guidance Material) за Part ORO,

5) Одлуката бр. 2014/015/R на извршниот директор на EASA од 24.04.2014 година која ги содржи Прифатливите начини на усогласување (Acceptable Means of Compliance - AMC) и Упатства за примена (Guidance Material) Part CAT,

6) Одлуката бр. 2012/019/R на извршниот директор на EASA од 24.10.2012 година која ги содржи Прифатливите начини на усогласување (Acceptable Means of Compliance - AMC) и Упатства за примена (Guidance Material) Part SPA,

7) Одлуката бр. 2013/021/R на извршниот директор на EASA од 23.08.2013 година која ги содржи Прифатливите начини на усогласување (Acceptable Means of Compliance - AMC) и Упатства за примена (Guidance Material) Part NCC,

8) Одлуката бр. 2014/016/R на извршниот директор на EASA од 24.04.2014 година која ги содржи Прифатливите начини на усогласување (Acceptable Means of Compliance - AMC) и Упатства за примена (Guidance Material) Part NCO,

9) Одлуката бр. 2014/018/R на извршниот директор на EASA од 24.04.2014 година која ги содржи Прифатливите начини на усогласување (Acceptable Means of Compliance - AMC) и Упатства за примена (Guidance Material) Part SPO,

10) Одлуката бр. 2018/006/R на извршниот директор на EASA од 03.05.2018 година за Уред за симулирање на лет на авион 'CS-FSTD(A),

11) Одлуката бр. 2012/011/R на извршниот директор на EASA од 26.06.2012 година за Уред за симулирање на лет на хеликоптер - CS-FSTD(H) и

12) Одлуката бр. 2014/002/R на извршниот директор на EASA од 31.01.2014 година која ги содржи Прифатливите начини на усогласување (Acceptable Means of Compliance - AMC) и Упатства за примена (Guidance Material) за Анекс III (Part ORO) - 'CS-FTL.1, вклучувајќи ги и сите нивни измени и дополнувања кои се објавени на интернет страната на EASA, кои се прифаќаат и директно се применуваат.

(2) При примената на ЕУ Регулативата 452/2014, како препорачана практика се користи Одлуката бр. 2014/023/R на извршниот директор на EASA од 6.5.2014 година која ги содржи Прифатливите начини на усогласување (Acceptable Means of Compliance - AMC) и Упатствата за примена (Guidance Material) Part TCO, вклучувајќи ги и сите нивни измени и дополнувања кои се објавени на интернет страната на EASA, кои се прифаќаат и директно се применуваат.

Член 7

(1) При спроведување на одредбите од овој правилник одделни изрази го имаат следното значење:

- „EASA(European Union Aviation Safety Agency)” е Агенција за безбедност во воздухопловството на Европската Унија и

- Национална воздухопловна власт, надлежен орган, надлежен орган на земјите членки се толкуваат, ако е применливо, како Агенцијата за цивилно воздухопловство.

(2) Поимите „Заедница (Community)“, „Право на заедницата (Community Right)“, „Договор за воспоставување на Европската заедница (Treaty establishing the European Community)“, „Службен весник на Европската унија (Official Journal of the European Union)“, „земја-членка (Member State)“ употребени во ЕУ Регулативата 1008/2008, ЕУ Регулативата 2018/1139, ЕУ Регулативата 965/2012, ЕУ Регулативата 1332/2011 и ЕУ Регулативата 452/2014 се читаат согласно точките 2 и 3 од Анексот II на Мултилатералната спогодба меѓу Европската заедница и нејзините земји членки, Република Албанија, Босна и Херцеговина, Република Бугарија, Република Хрватска, Република Македонија, Република Исланд, Република Црна Гора, Кралството Норвешка, Романија, Република Србија и Мисијата на Обединетите нации за привремена администрација на Косово за основање на Европската заедничка воздухопловна област ратификувана со Законот за ратификација на Мултилатералната спогодба.

(3) Другите поими при спроведување на овој правилник ќе го имаат значењето утврдено во ЕУ Регулативата бр. 1008/2008, ЕУ Регулативата бр. 2018/1139, ЕУ Регулативата бр. 965/2012, ЕУ Регулативата бр. 1332/2011 и ЕУ Регулативата бр. 452/2014, освен ако поинаку не е пропишано во ставовите (1) и (2) на овој член.

Член 8

(1) За стекнување на уверение за работа (Operating License), уверение за исполнување на безбедносните услови за вршење на јавен воздушен превоз (Air Operator Certificate-AOC) и овластувањето за високо ризични комерцијални специјализирани услуги со воздухоплов се поднесува барање до Агенцијата со доказ за платена административна такса, доказ за платен надоместок согласно Тарифникот на Агенцијата и докази за исполнување на условите од ЕУ Регулативата 1008/2008 и ЕУ Регулативата 965/2012 или од Прилогот 1 од овој правилник доколку се работи за стекнување на овластувањето за високо ризични комерцијални специјализирани услуги со Анекс I воздухоплови.

(2) Формата и содржината на уверението за работа (Operating License) се дадени во Прилог 2, кој е составен дел на овој правилник.

(3) Формата, содржината, постапката за издавање и промена и евиденцијата на уверението за исполнување на безбедносните услови за вршење на јавен воздушен превоз (Air Operator Certificate-AOC) и другите специфични овластувања поврзани со ова уверение, како и овластувањето за високо ризични комерцијални специјализирани услуги со воздухоплов, се пропишани во ЕУ Регулативата 965/2012 и во Прифатливите начини на усогласување (Acceptable Means of Compliance - AMC) и Упатства за примена (Guidance Material) за Part ARO дадени во Одлуката бр. 2014/025/R на извршниот директор на EASA.

(4) На постапката за издавање, промена и евиденција на уверението за работа (Operating License), уверението за исполнување на безбедносните услови за вршење на јавен воздушен превоз (Air Operator Certificate-АОС) и другите специфични овластувања поврзани со овие уверенија, како и овластувањето за високо ризични комерцијални специјализирани услуги со воздухоплов, супсидијарно се применуваат одредбите од Законот за општата управна постапка доколку не е поинаку утврдено со ЕУ Регулативата 1008/2008 и ЕУ Регулативата 965/2012 и со Прилогот 1 од овој правилник.

(5) По исклучок од став (4) на овој член во постапките кои се предвидени со овој правилник странките може да доставуваат докази за исполнетост на пропишаните услови и на англиски јазик.

(6) По исклучок од став (4) на овој член управните постапки за издавање или промена на уверението за работа (Operating License) и уверението за исполнување на безбедносните услови за вршење на јавен воздушен превоз (Air Operator Certificate - АОС) се завршуваат во рок од 90 дена, од денот на нивното поведување.

(7) Рокот од став (6) на овој член започнува да тече од денот на комплетно поднесена документација за соодветното барање.

Член 9

Започнатите постапки до денот на влегувањето во сила на овој правилник ќе се завршат согласно одредбите на Правилникот за летачки операции („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 283/20).

Член 10

(1) Одредбите на ЕУ Регулативата 2023/203 од член 3 став (1) од овој правилник, со која е изменета ЕУ Регулативата 965/2012 ќе отпочнат да се применуваат од 22 февруари 2026 година.

(2) Одредбите на ЕУ Регулативата 2023/1020 од член 3 став (1) од овој правилник, со која е изменета ЕУ Регулативата 965/2012 ќе отпочнат да се применуваат од 25 мај 2024 година, освен:

- одредбите од точката (5)(б) од Анексот од оваа регулатива, кои ќе отпочнат да се применуваат од 25 мај 2026 година;

- одредбите од точката (5)(г) од Анексот од оваа регулатива во однос на измената и дополнувањето на точката SPA.HEMS.110(д) од Анекс V од Регулативата (ЕУ) бр. 965/2012 кои ќе отпочнат да се применуваат од 25 мај 2028 година;

- одредбите од точката (5)(ѓ) од Анексот од оваа регулатива само за операциите на HEMS опфатени со точка 61(б) од Анекс I од Регулативата (ЕУ) бр. 965/2012 кои ќе отпочнат да се применуваат од 25 мај 2028 година;

- одредбите од точката (5)(е) од Анексот од оваа регулатива само за операциите на HEMS опфатени со точка 61(б) од Анекс I на Регулативата (ЕУ) бр. 965/2012 кои ќе отпочнат да се применуваат од 25 мај 2026 година и

- одредбите од точките (6) и (7) од Анексот од оваа регулатива кои ќе отпочнат да се применуваат со денот на влегувањето во сила на овој правилник.

(3) Одредбите од членот 5 од овој правилник ќе отпочнат да се применуваат од денот на пристапувањето на Република Северна Македонија во Европската Унија.

Член 11

Со денот на влегувањето во сила на овој правилник престанува да важи Правилникот за летачки операции („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 283/20).

Член 12

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија”.

Бр. 1010/3
18 октомври 2023 година
Скопје

Директор на Агенцијата
за цивилно воздухопловство,
Томислав Тунтев, с.р.

ПРИЛОГ 1

ЛЕТАЧКИ ОПЕРАЦИИ СО АНЕКС I ВОЗДУХОПЛОВИ ОД ЕУ РЕГУЛАТИВАТА 2018/1139

1. Општи услови

Член 1

Летачките операции со Анекс I воздухоплови за вршење на јавен воздуен превоз (CAT) не можат да се извршуваат.

Член 2

Некомерцијални летачки операции (NCC) со Анекс I воздухоплови се вршат согласно одредбите од ЕУ Регулацијата 965/2012 прифатена со член 3 на овој правилник.

Член 3

Специјализирани услуги (SPO) со Анекс I воздухоплови се вршат согласно Дел 2 на овој прилог.

Условите за вршење специјализирани услуги со Анекс I воздухоплови пропишани во Глава 2 од овој прилог се применуваат и на специјализирани летачки операции за гаснење пожари од воздух, потрага и спасување (SAR) со воздухоплови кои поседуваат уверение за тип издадено од страна на EASA.

2. Посебни услови за вршење специјализирани услуги со Анекс I воздухоплов (SPO) како и посебни услови во однос на потребниот персонал, воздухопловите, опремата и другите посебни услови неопходни за безбедни и уредни летачки операции со Анекс I воздухоплови.

I Општи одредби

Член 4

Специјализирани услуги со воздухоплов (Aerial Work) се воздухопловни активности при кои воздухопловот се користи за давање на специјализирани услуги во земјоделството, шумарството, здравството, градежништвото, како и за фотогамирање и снимање, набљудување и патролирање, панорамско летање, рекламни цели (фрлање на летоци, влечење на рекламни паролони), односно за услуги кои не спаѓаат во превоз на лица, предмети и пошта.

Специјализираните услуги со Анекс I воздухоплов од став 1 на овој член кои се вршат над област каде постои голема веројатност дека безбедноста на трети лица на земја ќе биде загрозувана во случај на вонредна ситуација или кои поради специфичната природа и локалните карактеристики во кои се вршат, претставуваат висок ризик за трети лица на земја се сметаат за високо ризични специјализирани комерцијални операции.

Член 5

Специјализираните услуги со Анекс I воздухоплов се делат на:

I. Исфрлање на хемиски средства и вода од Анекс I воздухоплов и тоа:

- 1) уништување на инсекти во земјоделството;
- 2) спречување на ширење на растителни болести во земјоделството и шумарството;
- 3) уништување на плевел и грмушки;
- 4) уништување на животински штетници;
- 5) исфрлање на ѓубриво и микроелементи;
- 6) уништување на лисја (дефолијација);
- 7) сеидба;
- 8) засејување на облаци заради предизвикување на врнежи;
- 9) гасење на шумски пожари;
- 10) исфрлање на храна и лекови за животни;
- 11) обновување на рибен фонд и на други животински врсти и
- 12) гасење на пожари во населени места.

II. Испитување од воздух и тоа:

- 1) топографско картографирање
- 2) геолошки истражување
- 3) поларни истражувања
- 4) заштита на земја и вода
- 5) испитувања во земјоделството
- 6) испитување во шумарството
- 7) планирање и развој на градовите
- 8) испитување во градежништвото
- 9) археолошки испитувања и
- 10) хидролошки испитувања.

III. Набљудување и патролирање со Анекс I воздухоплов и тоа:

- 1) набљудување на посеви, стада и земјоделско земјиште
- 2) патролирање на шумите
- 3) надгледување на животинскиот свет во дивината
- 4) патролирање на цевоводи
- 5) инспекција и контрола на поплавени и опустошени региони
- 6) контрола на патниот сообраќај и јавни манифестации
- 7) обалска стража и гранична патрола
- 8) патрола на ледени површини
- 9) метеоролошки набљудувања
- 10) испитување на космичко зрачење
- 11) телевизиски и филмски снимања и
- 12) надзор на градежни работи.

IV. Градба со помош на Анекс I воздухоплов и тоа:

- 1) изградба на електрични далеководи и железнички напонски водови
- 2) изградба на цевоводи
- 3) подигање и преместување на опрема за бушење
- 4) подигање на огради
- 5) изградба и опремување на високи згради
- 6) поставување на монтажни градби и
- 7) изградба на лесни мостови.

V. Рекламирање и соопштување со Анекс I воздухоплови и тоа:

1) испишување на набото, влечење на транспаренти, исфлање на летоци и објавување со помош на звучник и

2) радио и телевизиски емитувања.

VI. Прозведување на воздушни турбуленции со Анекс I воздухоплов и тоа:

1) спречување на создавање на мраз

2) сушење на овошје и игралишта

3) берба на зрело и јаткасто овошје

4) спречување на штети од снег во шуми и

5) растерување на птици од посеви и рибници.

VII. Услуги со Анекс I воздухоплов во вонредни ситуации и тоа:

1) операции за трагање и спасување

2) медицински услуги со воздухоплов (прва помош, транспорт и лекарски услуги) и

3) исфрлање на персонал, храна и други намирници и продукти.

Член 6

Специјализирани услуги со Анекс I воздухоплов може да врши оператор кој ќе достави до Агенцијата Изјава за исполнетост на условите пропишани со овој прилог.

За вршење на специјализирани услуги со Анекс I воздухоплов операторот треба да:

- има обезбедено соодветно опремени воздухоплови со уреди и опрема зависно од категоријата и намената на воздухопловот и услугата што се врши од кои најмалку еден впишан во Регистарот на воздухоплови на Република Северна Македонија или во Книгата за евиденцијата на воздухоплови кои не се по ICAO стандарди;

- обезбеди соодветно квалификуван воздухопловен персонал во доволен број соодветно на планираните операции;

- назначи раководен кадар кој е доволно стручен и може да обезбеди операциите и одржувањето на воздухопловите да се финансираат и вршат на прифатливо ниво;

- има организациона структура способна да врши оперативна контрола и надзор за било кој лет;

- воспостави Систем за управување со безбедноста соодветно на големината на операторот и комплексноста на операциите што ги извршува;

- има Оперативен прирачник (Operations Manual) изработен согласно меѓународните стандарди (ICAO Doc. 9408), или друг прифатен меѓународен воздухопловен стандард или препорачана практика кои се соодветни за типот на воздухопловот и специјализираните услуги кои се планира да се вршат одобрен од Агенцијата.

- да обезбеди секој лет да е најавен на надлежната контрола на летање и да се извршува во согласност со правилата утврдени со одобрениот Оперативен прирачник.

- има обезбедено техничко одржување согласно одобрениот технички систем за одржување на воздухопловите и да се придржува до стандардите за одржување на воздухопловите.

- има на располагање соодветни објекти за опслужување на воздухопловите магацински простор и работилница во сопственост или под закуп.

За вршење на специјализирани услуги во меѓународниот воздушен сообраќај со големи или млазни авиони во согласност со ICAO Annex 6, Part II, Section III, покрај условите од став (1) на овој член операторот треба да воспостави систем за управување со безбедноста (SMS) согласно ICAO Annex 19 – Safety Management System.

Член 7

Оперативниот прирачник од член 6 став 2 алинеа 5 на овој прилог треба да ги содржи сите информации неопходни за безбедното и ефикасно извршување на планираните специјализирани услуги со Анекс I воздухоплов.

Во Оперативниот прирачник детално треба да биде опишан начинот на вршење на специјализираните услуги со Анекс I воздухоплов кој извршителот планира да ги изведува.

Начинот за изведување на специјализирани услуги со Анекс I воздухоплов треба да биде во согласност со Законот за воздухопловство и со последната публикација на ICAO Doc. 9408 (Manual on Aerial Work) или друг прифатен меѓународен воздухопловен стандард или препорачана практика кои се соодветни за типот на воздухопловот и специјализираните услуги кои се планира да се вршат и кој Агенцијата го објавува на официјалната интернет страна.

При опишување на начинот за вршење на специјализираните услуги со Анекс I воздухоплов, во својот Оперативен прирачник операторот, може да пропише и построги правила од оние утврдени со последната публикација на ICAO Doc. 9408 (Manual on Aerial Work) или друг прифатен меѓународен воздухопловен стандард или препорачана практика кои се соодветни за типот на воздухопловот и специјализираните услуги кои се планира да се вршат.

Член 8

Високо ризични комерцијални специјализирани услуги со Анекс I воздухоплов од член 4 став 2 на овој прилог може да врши оператор кој ги исполнува условите од член 6 став 2 и член 7 како и од подглава II на овој прилог и има изработено Анализа на ризиците со мерки за нивно ублажување која е одобрена од Агенцијата.

Анализата од став (1) на овој член особено треба да го содржи следното:

- цел на специјализираната комерцијална операција од висок ризик;
- тип, регистарска ознака, максимална маса на полетување и доказ за пловидбеноста на Анекс I воздухопловот со кој ќе се врши специјализираната комерцијална операција од висок ризик;
- реон/област/град/село или рута на операцијата, односно летот;
- максимална/минимална висина на која ќе се спроведува специјализираната комерцијална операција од висок ризик;
- аеродроми/летишта кои ќе се користат за полетување, слетување и алтернација;
- навигациска карта на зоната на летање со исцртана рута на летот, највисоки препреки и препреки повисоки од планираната рута во радиус од 600 метри, алтернативни летишта или површини кои се планираат да се користат во случај на вонредни ситуации и
- идентификација и проценка на ризиците, мерките кои се предлагаат за нивно ублажување и проценка на ефективността на преземените мерки.

На операторот кој ќе ги исполни условите од став 1 на овој член Агенцијата му издава Овластување за вршење на високо ризични комерцијални специјализирани услуги на начин утврден во член 8 на овој правилник.

II. Услови и начин на вршење на специјализирани услуги со Анекс I воздухоплов

ИСФРЛАЊЕ НА ХЕМИСКИ СРЕДСТВА И ВОДА ОД АНЕКС I ВОЗДУХОПЛОВ

Член 9

Исфрлањето на хемиски средства и вода од Анекс I воздухоплов со методите: расфрлање, прскање, оросување, запрашување, замаглување и гранулирање, исфрлање на храна за риби и гаснење на шумски пожари и други пожари (во натамошниот текст: пожари), во смисла на овој прилог се смета како лет на авиотретирање.

Член 10

Анекс I воздухопловите наменети за летови на авиотретирање (во натамошен текст: воздухоплови) можат да бидат: воздухопловите со наменска конструкција, посебни категории на воздухоплови со ограничување и други цивилни и воени воздухоплови на кои се извршени соодветни адаптации заради вршење на летови на авиотретирање.

Адаптациите на воздухопловите од став 1 од овој член можат да се вршат само врз основа на предходно одобрена конструктивна и техничка документација, со која се утврдува дека тие воздухоплови и по адаптацијата ќе ги исполнуваат аеродинамичките и летачките услови.

Член 11

Воздухопловот треба да ги исполнува техничките услови за пловидбеност на определена категорија, со ограничување во начинот на користењето соодветно на операциите за кои се користи.

Член 12

Воздухопловот треба да ги исполнува следните аеродинамички услови:

- 1) да има безбеден и лесен маневар на мали височини и брзини;
- 2) да има безбеден и поволен распон помеѓу најмалата и најголемата брзина во текот на летот;
- 3) да има способност за слетување и полетување на кратки расквасени леталишта освен воздухопловите за гасење на пожари;
- 4) да има безбедна прегледност од пилотската кабина во секоја фаза од летот (видокруг од 160°).

Член 13

Секој воздухоплов за аеротретирање треба да е изграден од материјал кој е отпорен на дејството на хемиските средства.

Член 14

За ноќни летови на авиотретирање воздухопловот треба да биде опремен со рефлектор за осветлување на работниот зафат како и преден рефлектор за осветлување на препреки со светлосен сноп од 300 во левата и десната страна од правецот на летот.

Член 15

За секое летање заради авиотретирање се определува раководител на летањето.

Раководител на летањето е пилотот на воздухопловот со кој се вршат летовите на авиотретирање.

Раководителот на летањето е одговорен за правилно и безбедно користење на леталиштето, за безбедноста на воздухопловот, опремата и средствата, воздухопловниот и другиот персонал за време на подготовките и вршењето на летовите на авиотретирање.

Член 16

За гасење на пожари од воздухоплов раководителот на летањето треба да воспостави контакт и да соработува со раководителот на противпожарната служба на земја доколку пожарот се гасне во содејство и координација со противпожарна единица на земја.

Раководителот на противпожарната служба на земја раководи со сите акции и учесници при гаснењето на пожар, воспоставува радио-врска со раководителот на летањето, дава метеоролошки податоци, известувања неопходни за безбедното одвивање на летот и го известува раководителот на летањето да го прекине летањето ако тоа стане опасно за лицата и материјалните добра или ако повеќе не е потребно.

Ако раководителот на противпожарната служба на земја утврди дека на одалеченост од најмалку 200 метри од местото на пожарот нема лица, дава согласност за започнување на гасењето на пожарот од воздухоплов, а на барање на раководителот на летање, и согласност за начинот на гаснењето на пожарот.

Раководителот на противпожарната служба на земја на пет минути пред започнувањето на гасењето на пожарот со воздухоплов, е должен за тоа да ги извести лицата на земја.

Член 17

Секој воздухоплов, за време на вршење на летови на авиотретирање, се одржува од стручен технички персонал соодветно на потребите на Техничкиот систем за одржување на конкретен тип на воздухоплов и Оперативниот прирачник за работа.

Член 18

Горивото што го користат воздухопловите треба да биде складирано така што да се обезбедува пропишаниот квалитет за тоа гориво.

Полнењето на воздухопловот со гориво треба да се врши исклучиво низ соодветен филтер.

Член 19

Полнењето на хемиските средства и вода во воздухопловот се врши на места определени за таа цел, каде што не е дозволен пристап на неовластени лица.

Член 20

Воздухопловниот и другиот персонал што врши определени работи во врска со авиотретирањето, треба да биде обучен за работа со хемиски средства и со други штетни материјали што се исфрлаат од воздухопловот.

Член 21

Како воздухопловен персонал кој може да врши работи на авиотретирање се сметаат:

- 1) пилоти што имаат CPL или повисока категорија на дозволи со соодветен тип на воздухоплов и кои имаат положено посебен испит за авиотретирање,
- 2) воздухопловни механичари-техничари што имаат соодветна дозвола со впишан тип за работа на воздухопловот кој се користи за конкретните летови на авиотретирање.

Како друг персонал кој врши определени работи во врска со авиотретирањето се подразбираат: сигналисти, заштитари и помошни работници кои ракуваат со хемиските и други средства и со механизацијата неопходна за вршење на летови на авиотретирање.

Член 22

Ноќни летови на авиотретирање пилот може да ги врши доколку;

- 1) има најмалку три години летање на работи на дневно авиотретирање
- 2) има налет од најмалку 800 часови на работи на дневно авиотретирање
- 3) има завршено обука за летови на ноќно авиотретирање
- 4) има налет од најмалку 50 часови со инструктор или во случај на воздухоплов едносед под надзор на инструктор на работи на ноќно авиотретирање.

Член 23

Летови на авиотретирање над населени места можат да вршат само пилоти кои имаат најмалку 500 часови летање од кои 250 часови во авиотретирање.

Член 24

Воздухопловните механичари-техничари кои го одржуваат и подготвуваат воздухопловот треба да имаат положено посебен испит за работа на такви воздухоплови и важечки рејтинг во нивната дозвола.

Член 25

Прегледите и подготовките на воздухопловот се делат на први стартни прегледи и подготовки, меѓулетни прегледи и преглед и подготовка на воздухопловот на крајот на летачкиот ден.

Првиот стартен преглед и подготовка на воздухопловот се вршат секој ден пред извршувањето на првиот лет.

Меѓулетните прегледи на воздухопловот се вршат помеѓу два лета.

Прегледот и подготовката на воздухопловот на крајот на летачкиот ден се врши после последното слетување на воздухопловот.

Член 26

Првиот стартен преглед и подготовка на воздухопловот се врши согласно Техничкото упатство за конкретниот воздухоплов (Maintenance Manual) и опфаќа особено:

- 1) ослободување на подвижните површини од блокирачките уреди и командите на уредите;
- 2) визуелен преглед на внатрешниот дел на конструкцијата на трупот на воздухопловот и опашните површини заради утврдување на степенот на корозија од хемикалиите;
- 3) проверка на стојните органи на воздухопловот, командите на летот и командите на уредите за наменска работа во летовите на авиотретирање;
- 4) проверка на пополнетоста на сите резервоари до пропишаните нивоа.

Член 27

Меѓулетниот преглед на воздухопловот се врши согласно Техничкото упатство за конкретниот воздухоплов (Maintenance Manual) и опфаќа особено:

- 1) проверка на количината на погонското гориво;
- 2) проверка на количината на заостанатите хемикалии и други материјали во резервоарите на воздухопловот;
- 3) проверка на затнатоста на инсталациите за прскање и димење;
- 4) проверка на затнатоста на пилотската кабина;
- 5) проверка на видливоста низ ветробранското стакло на пилотската кабина;

6) проверка на затвореноста на облогата на моторот, капакот на резервоарот на горивото и хемикалиите;

7) проверка на исправноста на стојните органи.

Член 28

Прегледот и подготовката на воздухопловот на крајот на летачкиот ден се врши согласно Техничкото упатство за конкретниот воздухоплов (Maintenance Manual) и опфаќа особено:

1) детален преглед на воздухопловот, моторот и системите;

2) миење на целиот воздухоплов ако се употребувани агресивни хемикалии и други материјали и

3) преглед на опремата и инсталациите со кои се врши растурање хемикалиите и други материјали од воздухопловот.

Член 29

Работната подготовка за изведување на летови на авиотретирање го опфаќа обележувањето на теренот, давање упатства за работа на сигналистите и метеоролошка и летачка подготовка на пилотот.

Член 30

Сигналистите на обележаниот терен за време на изведувањето на летовите на авиотретирање треба да бидат облечени во воочлива работна облека.

Сигналистите се распоредуваат во правец на налетот на воздухопловот. Нивниот број и меѓусебната одалеченост зависат од брановитоста на теренот над кој се извршува летот, а мора да ги има најмалку три.

Секој сигналист треба да има визуелен контакт со друг сигналист во обете насоки во однос на правецот на движење на воздухопловот.

Член 31

Сигнализирањето за време на ноќни летови се врши со светлосни уреди.

Почетната и крајната точка на налетот се обележува со зелени, а меѓуточките со бели светла.

Површината над која се вршат летовите на ноќното авиотретирање треба да се обележи и со акумулаторски фар-повикувач со зелена боја.

Член 32

Ако помеѓу раководителот на летањето и раководителот на противпожарните служби на земја не постои радио-врска комуникација се врши на следниот начин:

1) од земја: со испалување на зелена ракета со која се означува одобрување на почетокот на авиотретирањето, со испалување на црвена ракета со која се означува моментален престанок на авиотретирањето и со испалување на црвена и бела ракета истовремено се означува крај на авиотретирањето.

2) од воздух: со нишање на воздухопловот околу неговата надолжна оска се означува враќање на воздухопловот во базата заради неисправност.

Член 33

Метеоролошката подготовка за летовите на авиотретирање се врши врз основа на метеоролошки извештај и метеоролошка прогноза.

Извештајот и прогнозата од став 1 на овој член ги прибавува раководителот на летањето.

Прибавувањето на метеоролошки извештаи и прогнози се врши еднаш или повеќе пати во текот на изведувачето на летовите на авиотретирање, зависно од временските прилики, а врз основа на оцената на раководителот на летањето.

Член 34

Метеоролошки минимуми за вршење на летовите на авиотретирање се:

- 1) долната база на облаците да не биде пониска од 150 метри, а хоризонталната видливост да не биде помала од 1.500 метри;
- 2) брзината на страничниот ветер на леталиштето да не биде поголема од 7 м/с;
- 3) брзината на ветерот над површината над која се вршат летовите на авиотретирање да не биде поголема од:
 - 8 м/с - при исфрлање на грануларни хемиски средства;
 - 3 м/с - при исфрлање на течни хемиски средства и вода;
 - 2 м/с - при запрашување

По исклучок на одредбите од став 1 точка 1 на овој член гасење на пожар од воздухоплов може да се врши ако во подрачјето на гасење на пожарот долната база на облаци не е пониска од 300 метри, а хоризонталната видливост не е помала од 4000 метри.

Член 35

Нокните летови на авиотретирање можат да се вршат при најмала хоризонтална видливост од 10 км и брзина на ветерот до 3 м/с.

Член 36

Врз основа на метеоролошка прогноза, како и врз основа на метеоролошките минимуми предвидени со овој прилог, раководителот на летање ги определува:

- 1) времето на почнување и завршување на авиотретирањето;
- 2) подготовка на воздухопловот, на воздухопловниот и другиот персонал;
- 3) начинот на обележувањето на теренот и поставувањето и распоредувањето на сигналистите;
- 4) постапките во случај нагла промена на метеоролошката ситуација додека се изведуваат летови на авиотретирање.

Член 37

Летачката подготовка опфаќа запознавање на леталиштето и на сите услови за летање на него, запознавање на зоната на леталиштето и на сите опасни пречки во неа и запознавање со работната површина над која се вршат летовите на авиотретирање.

Член 38

Пред почетокот на работите на авиотретирање, освен за гасење на пожари, се врши пробно облетување на зоната на леталиштето и на работната површина заради проверка на полетно-слетната патека, воочување на препреките од воздух, распоред на сигналистите и работата на сите сигнални и други уреди.

Пред почетокот на гасењето на пожар од воздухоплов, раководителот на летање, од воздух врши разгледување на местото на кое настанал пожарот, околината и сите препреки кои би можеле да го загрозат летот, воспоставува радио-врска со раководителот на противпожарната служба на земја доколку пожарот се гасне во содејство со противпожарни единици на земја и откако ќе добие негова согласност одлучува за начинот на гасење на пожарот, како и прибавува други потребни информации.

Пред почетокот на авиотретирањето на шуми и гаснење на пожари раководителот на летање со другите пилоти кои ќе го вршат авиотретирањето треба задолжително да го запознаат теренот на работа.

Член 39

Со подготовките за летови на авиотретирање над населени места и градови, освен за гасење на пожари, раководи шефот на пилотите на операторот кое го врши авиотретирањето.

Подготовките од став 1 на овој член се вршат според подробно разработен план кој мора во форма на извод да се објави преку средствата за јавно информирање. Изводот особено содржи: ден и време на авиотретирање, реонот над кој се изведуваат летовите и мерките на предпазливост врзани за извршување на летовите на авиотретирање.

Член 40

Маневрите во летовите на авиотретирање треба да бидат прилагодени на работната површина.

Скратување и отстапување од утврдените маневри се дозволува само во случај кога воздухопловот ќе се најде во состојба на крајна нужда.

Член 41

Маневрите со воздухоплов се вршат така што:

- 1) со полн воздухоплов да не се преминува наклонот кој може да услови странично лизгање и губење на безбедната брзина;
- 2) со празен воздухоплов да не се преминува страниченот наклон од 45°
- 3) во ноќни летови да не се преминува страничниот наклон од 15°
- 4) зајдовното свртување да почнува во правец на ветерот, а да завршува со ветерот на височина поголема 50 метри дење и 100 метри ноќе над пречките и теренот;
- 5) ниту еден маневар да не се врши со минимална брзина утврдена за определениот тип на воздухоплов.

Член 42

Височината на летот над работната површина зависи од видот на авиотретирањето, обликот на теренот, бројот и распоредот на препреките.

Најниската височина за дневни летови над препреки и дрвја при третирање на шумски површини е 10 метри.

Најниската височина за летови над земјоделски култури е од 1 до 3 метри.

Најниската височина за летови заради гасење на пожари е 40 метри над врвовите на пламенот.

Сите наведени височини се сметаат од врвот на препреките односно земјоделските култури до најниската точка на воздухопловот кога се наоѓа над нив.

Член 43

При налетите на работната површина кои се вршат паралелно со раб на шума, дрворед и електричен вод, најмалата оддалеченост од вакви препреки треба да биде 30 метри.

Летовите на авиотретирање над наклонети и бреговити површини се вршат на начин кој обезбедува да наклонот на воздухопловот при искачувањето треба да биде поголем од наклонот на теренот.

Ако летовите на авиотретирање не можат да се вршат на начинот предвиден во ставот 2 на овој член, тогаш тие летови треба да се вршат во правец на снижување на теренот или од височина на која може да се обезбеди сигурна хоризонтална брзина на воздухопловот.

Член 44

Во секоја фаза на летот пилотот е должен да обезбеди резервна брзина на воздухопловот која треба да биде повисока за 20% од минималната брзина на воздухопловот.

При летови на авиотретирање над населени места процентот на резервна брзина треба да изнесува 30% од минималната брзина на воздухопловот.

Член 45

Не се вршат летови на авиотретирање со преоптоварен воздухоплов.

Член 46

За време на вршење на летови на авиотретирање пилотот не смее да пролетува под електрични водови, да исфрла хемикалии и други материјали врз електрични водови и да полетува и слетува во правец на ниско изгревно и зајдовно сонце.

ИСПИТУВАЊЕ ОД ВОЗДУХ

Член 47

Како воздухопловен персонал кој може да врши работи на испитување од воздух се сметаат:

- 1) пилоти што имаат CPL или повисока категорија на дозволи со впишан соодветен тип на Анекс I воздухоплов,
- 2) воздухопловни механичари-техничари што имаат соодветна дозвола со впишан тип за работа на Анекс I воздухопловот кој се користи за конкретните летови.

Член 48

Начинот за изведување на лет за испитување од воздух треба да биде во согласност со типот на Анекс I воздухоплов со кој се оперира, дозволата и овластувањата на пилотот.

Член 49

За секое летање заради испитување од воздух се определува раководител на летањето.

Раководител на летањето е пилот на Анекс I воздухопловот со кој се вршат летовите на испитување од воздух.

Раководителот на летањето е одговорен за правилно и безбедно користење на леталиштето, за безбедноста на Анекс I воздухопловот, опремата и средствата, воздухопловниот и другиот персонал за време на подготовките и вршењето на летовите на испитување од воздух.

Член 50

Анекс I воздухопловите наменети за испитување од воздух (во натамошен текст: воздухоплови) можат да бидат: воздухопловите со наменска конструкција, посебни категории на воздухоплови со ограничување и други цивилни или воени воздухоплови на кои заради вршење на летови за испитување од воздух се извршени соодветни адаптации.

Адаптациите на воздухопловите од став 1 од овој член можат да се вршат само врз основа на предходно одобрена конструктивна и техничка документација, со која се утврдува дека тие воздухоплови и по адаптацијата ќе ги исполнуваат аеродинамичките и летачките услови.

Член 51

Воздухопловот треба да ги исполнува техничките услови за пловидбеност на определена категорија, со ограничување во начинот на користењето согласно операциите за кои се користи.

Член 52

Секој воздухоплов, за време на вршење на летови на испитување од воздух, треба да се одржува од стручен технички персонал соодветно на потребите на Техничкиот систем за одржување на тип на воздухоплов и Оперативниот прирачник за работа.

Член 53

Горивото што го користат воздухопловите треба да биде складирано така што да се обезбедува пропишаниот квалитет за тоа гориво.

Полнењето на воздухопловот со гориво може да се врши исклучиво низ соодветен филтер.

Член 54

Летови на испитување од воздухоплов над населени места можат да вршат само пилоти кои имаат најмалку 500 часови летање.

Член 55

Прегледите и подготовките на воздухопловот се делат на први стартни прегледи и подготовки, меѓулетни прегледи и преглед и подготовка на воздухопловот на крајот на летачкиот ден.

Првиот стартен преглед и подготовка на воздухопловот се вршат секој ден пред извршувањето на првиот лет.

Меѓулетните прегледи на воздухопловот се вршат помеѓу два лета.

Прегледот и подготовката на воздухопловот на крајот на летачкиот ден се врши после последното слетување на воздухопловот.

Член 56

Првиот стартен преглед и подготовка на воздухопловот се врши согласно Техничкото упатство за конкретниот воздухоплов (Maintenance Manual) и опфаќа особено:

- 1) ослободување на подвижните површини од блокирачките уреди и командите на уредите;
- 2) проверка на стојните органи на воздухопловот, командите на летот и командите на уредите за наменска работа во летовите на испитување од воздухоплов;
- 3) проверка на пополнетоста на сите резервоари до пропишаните нивоа.

Член 57

Меѓулетниот преглед на воздухопловот се врши согласно Техничкото упатство за конкретниот воздухоплов (Maintenance Manual) и опфаќа особено:

- 1) проверка на количината на погонското гориво;
- 2) проверка на затнатоста на пилотската кабина;
- 3) проверка на видливоста низ ветробранското стакло на пилотската кабина;

4) проверка на затвореноста на облогата на моторот и на капакот на резервоарот на горивото;

5) проверка на исправноста на стојните органи.

Член 58

Прегледот и подготовката на воздухопловот на крајот на летачкиот ден се врши согласно Техничкото упатство за конкретниот воздухоплов (Maintenance Manual) и опфаќа особено: детален преглед на воздухопловот, моторот и системите и преглед на опремата со кои се врши испитувањето.

НАБЉУДУВАЊЕ И ПАТРОЛИРАЊЕ

Член 59

Како воздухопловен персонал кој може да врши работи на набљудување и патролирање со Анекс I воздухоплов се сметаат:

1) пилоти што имаат CPL или повисока категорија на дозволи со впишан соодветен тип на Анекс I воздухоплов и

2) воздухопловни механичари-техничари што имаат соодветна дозвола со впишан тип за работа на Анекс I воздухопловот кој се користи за конкретните летови.

Член 60

Начинот на изведување на лет за набљудување и патролирање со Анекс I воздухоплов треба да биде во согласност со типот на Анекс I воздухоплов со кој се оперира, дозволата и овластувањата на пилотот.

Член 61

За секое летање заради набљудување и патролирање со Анекс I воздухоплов се определува раководител на летањето.

Раководител на летањето е пилот на воздухопловот со кој се вршат летовите на набљудување и патролирање со Анекс I воздухоплов.

Раководителот на летањето е одговорен за правилно и безбедно користење на леталиштето, за безбедноста на Анекс I воздухопловот, опремата и средствата, воздухопловниот и другиот персонал за време на подготовките и вршењето на летовите за набљудување и патролирање со Анекс I воздухоплов.

Член 62

Анекс I воздухопловите наменети за летови на набљудување и патролирање (во натамошен текст: воздухоплови) можат да бидат: воздухопловите со наменска конструкција, посебни категории на воздухоплови со ограничување и други цивилни и воени воздухоплови на кои заради вршење на летовина набљудување и патролирање со воздухоплов се извршени соодветни адаптации.

Адаптациите на воздухопловите од став 1 од овој член можат да се вршат само врз основа на предходно одобрена конструктивна и техничка документација, со која се утврдува дека тие воздухоплови и по адаптацијата ќе ги исполнуваат аеродинамичките и летачките услови.

Член 63

Воздухопловот треба да ги исполнува техничките услови за пловидбеност на определена категорија, со ограничување во начинот на користењето согласно операциите за кои се користи.

Член 64

Секој воздухоплов, за време на вршење на летови на набљудување и патролирање со воздухоплов, треба да се одржува од стручен технички персонал соодветно на потребите на Техничкиот систем за одржување на тип на воздухоплов и Оперативниот прирачник за работа.

Член 65

Горивото што го користат воздухопловите треба да биде складирано така што да се обезбедува пропишаниот квалитет за тоа гориво.

Полнењето на воздухопловот со гориво може да се врши исклучиво низ соодветен филтер.

Член 66

Прегледите и подготовките на воздухопловот се делат на први стартни прегледи и подготовки, меѓулетни прегледи и преглед и подготовка на воздухопловот на крајот на летачкиот ден.

Првиот стартен преглед и подготовка на воздухопловот се вршат секој ден пред извршувањето на првиот лет.

Меѓулетните прегледи на воздухопловот се вршат помеѓу два лета.

Прегледот и подготовката на воздухопловот на крајот на летачкиот ден се врши после последното слетување на воздухопловот.

Член 67

Првиот стартен преглед и подготовка на воздухопловот се врши согласно Техничкото упатство за конкретниот воздухоплов (Maintenance Manual) и опфаќа особено:

- 1) ослободување на подвижните површини од блокирачките уреди и командите на уредите;
- 2) проверка на стојните органи на воздухопловот, командите на летот и командите на уредите за наменска работа во летовите за набљудување и патролирање со воздухоплов;
- 3) проверка на пополнетоста на сите резервоари до пропишаните нивоа.

Член 68

Меѓулетниот преглед на воздухопловот се врши согласно Техничкото упатство за конкретниот воздухоплов (Maintenance Manual) и опфаќа особено:

- 1) проверка на количината на погонското гориво;
- 2) проверка на затнатоста на пилотската кабина;
- 3) проверка на видливоста низ ветробранското стакло на пилотската кабина;
- 4) проверка на затвореноста на облогата на моторот и на капакот на резервоарот на горивото;
- 5) проверка на исправноста на стојните органи.

Член 69

Прегледот и подготовката на воздухопловот на крајот на летачкиот ден се врши согласно Техничкото упатство за конкретниот воздухоплов (Maintenance Manual) и опфаќа особено: детален преглед на воздухопловот, моторот и системите и преглед на опремата со кои се врши набљудување и патролирање.

ГРАДБА СО ПОМОШ НА АНЕКС I ВОЗДУХОПЛОВ

Член 70

Како воздухопловен персонал кој може да врши работи на градба со помош на Анекс I воздухоплов се сметаат:

- 1) пилоти што имаат CPL или повисока категорија на дозволи со впишан соодветен тип на Анекс I воздухоплов и завршена соодветна обука за носење на подвесен товар,
- 2) воздухопловни механичари-техничари што имаат соодветна дозвола со впишан тип за работа на Анекс I воздухопловот кој се користи за конкретните летови.

Член 71

Изведувањето на лет за градба со помош на Анекс I воздухоплов треба да биде во согласност со типот на Анекс I воздухопловот со кој се оперира, дозволата и овластувањата на пилотот.

Член 72

За секој лет за градба со помош на Анекс I воздухоплов се определува раководител на летањето.

Раководител на летањето е пилот на Анекс I воздухопловот со кој се вршат летовите на градба со помош на Анекс I воздухоплов.

Раководителот на летањето е одговорен за правилно и безбедно користење на леталиштето, за безбедноста на Анекс I воздухопловот, опремата и средствата, воздухопловниот и другиот персонал за време на подготовките и вршењето на летовите на градба со помош на Анекс I воздухоплов.

Член 73

Анекс I воздухопловите наменети за летови на градба со помош на воздухоплов (во натамошен текст: воздухоплови) можат да бидат: воздухопловите со наменска конструкција, посебни категории на воздухоплови со ограничување и други цивилни и воени воздухоплови на кои заради вршење на летови за градба со помош на воздухоплов се извршени соодветни адаптации.

Адаптациите на воздухопловите од став 1 од овој член можат да се вршат само врз основа на предходно одобрена конструктивна и техничка документација, со која се утврдува дека тие воздухоплови и по адаптацијата ќе ги исполнуваат аеродинамичките и летачките услови.

Член 74

Воздухопловот треба да ги исполнува техничките услови за пловидбеност на определена категорија, со ограничување во начинот на користењето согласно операциите за кои се користи.

Член 75

Секој воздухоплов, за време на вршење на летови на градба со помош на воздухоплов, треба да се одржува од стручен технички персонал соодветно на потребите на Техничкиот систем за одржување на тип на воздухоплов и Оперативниот прирачник за работа.

Член 76

Горивото што го користат воздухопловите треба да биде складирано така што да се обезбедува пропишаниот квалитет за тоа гориво.

Полнењето на воздухопловот со гориво може да се врши исклучиво низ соодветен филтер.

Член 77

Летови на градба со помош на воздухопловов во населени места можат да вршат само пилоти кои имаат најмалку 1000 часови летање.

Член 78

Прегледите и подготовките на воздухопловот се делат на први стартни прегледи и подготовки, меѓулетни прегледи и преглед и подготовка на воздухопловот на крајот на летачкиот ден.

Првиот стартен преглед и подготовка на воздухопловот се вршат секој ден пред извршувањето на првиот лет.

Меѓулетните прегледи на воздухопловот се вршат помеѓу два лета.

Прегледот и подготовката на воздухопловот на крајот на летачкиот ден се врши по последното слетување на воздухопловот.

Член 79

Првиот стартен преглед и подготовка на воздухопловот се врши согласно Техничкото упатство за конкретниот воздухоплов (Maintenance Manual) и опфаќа особено:

- 1) ослободување на подвижните површини од блокирачките уреди и командите на уредите;
- 2) проверка на стојните органи на воздухопловот, командите на летот и командите на уредите за наменска работа во летовите за градба со помош на воздухоплов;
- 3) проверка на пополнетоста на сите резервоари до пропишаните нивоа.

Член 80

Меѓулетниот преглед на воздухопловот се врши согласно Техничкото упатство за конкретниот воздухоплов (Maintenance Manual) и опфаќа особено:

- 1) проверка на количината на погонското гориво;
- 2) проверка на затнатоста на пилотската кабина;
- 3) проверка на видливоста низ ветробранското стакло на пилотската кабина;
- 4) проверка на затвореноста на облогата на моторот и на капакот на резервоарот на горивото;
- 5) проверка на исправноста на стојните органи.

Член 81

Прегледот и подготовката на воздухопловот на крајот на летачкиот ден се врши согласно Техничкото упатство за конкретниот воздухоплов (Maintenance Manual) и опфаќа особено: детален преглед на воздухопловот, моторот и системите и преглед на опремата и со кои се врши активноста за градба со помош на воздухоплов.

РЕКЛАМИРАЊЕ И СООПШТУВАЊЕ

Член 82

Како воздухопловен персонал кој може да врши рекламирање и соопштување со Анекс I воздухоплов се сметаат:

- 1) пилоти што имаат CPL или повисока категорија на дозволи со впишан соодветен тип на Анекс I воздухоплов,

1.1) за рекламирање со испишување на небото со чад, потребно е CPL или повисока категорија на дозвола со впишано овластување за акробатско летање.

1.2) за влечење на реклами, потребно е CPL или повисока категорија на дозвола со впишано овластување за влечење.

2) воздухопловни механичари-техничари што имаат соодветна дозвола со впишан тип за работа на Анекс I воздухопловот кој се користи за конкретните летови.

Член 83

Начинот за изведување на летови за рекламирање и соопштување со Анекс I воздухоплов треба да бидат во согласност со типот на Анекс I воздухопловот со кој се оперира, дозволата и овластувањата на пилотот.

Летови заради фрлање на летоци од Анекс I воздухоплов се вршат на минимална висина од 300 метри над земјата.

Доколку Анекс I воздухопловот со кој се фрлаат летоци е двосед, задолжително е пилотот да има помошник кој ќе ги фрла летоците. Ако летоците се исфрлаат низ отворена врата на Анекс I воздухопловот, помошникот треба да биде врзан за конструкцијата на Анекс I воздухопловот на начин кој нема да дозволи негово излетување од кабината.

Член 84

За секое летање заради рекламирање и соопштување со Анекс I воздухоплов се определува раководител на летањето.

Раководител на летањето е пилот на Анекс I воздухопловот со кој се вршат летовите на рекламирање и соопштување.

Раководителот на летањето е одговорен за правилно и безбедно користење на леталиштето, за безбедноста на Анекс I воздухопловот, опремата и средствата, воздухопловниот и другиот персонал за време на подготовките и вршењето на летовите на рекламирање и соопштување.

Член 85

Анекс I воздухопловите наменети за летови за рекламирање и соопштување (во натамошен текст: воздухоплови) можат да бидат: воздухопловите со наменска конструкција, посебни категории на воздухоплови со ограничување и други цивилни или воени воздухоплови на кои заради вршење на летови за рекламирање и соопштување се извршени соодветни адаптации.

Воздухопловите наменети за влечење на реклами треба да поседуваат атестирана кука за влечење на едрилицы.

За испишување на небото со чад, исклучиво смеат да се користат акробатски типови на воздухоплови.

Адаптациите на воздухопловите од став 1 од овој член можат да се вршат само врз основа на предходно одобрена конструктивна и техничка документација, со која се утврдува дека тие воздухоплови и по адаптацијата ќе ги исполнуваат аеродинамичките и летачките услови.

Член 86

Воздухопловот треба да ги исполнува техничките услови за пловидбеност на определена категорија, со ограничување во начинот на користењето согласно операциите за кои се користи.

Член 87

Секој воздухоплов, за време на вршење на летови на рекламирање и соопштување од воздух, треба да се одржува од стручен технички персонал соодветно на потребите на Техничкиот систем за одржување на тип на воздухоплов и Оперативниот прирачник за работа.

Член 88

Горивото што го користат воздухопловите треба да биде складирано така што да се обезбедува пропишаниот квалитет за тоа гориво.

Полнењето на воздухопловот со гориво може да се врши исклучиво низ соодветен филтер.

Член 89

Прегледите и подготовките на воздухопловот се делат на први стартни прегледи и подготовки, меѓулетни прегледи и преглед и подготовка на воздухопловот на крајот на летачкиот ден.

Првиот стартен преглед и подготовка на воздухопловот се вршат секој ден пред извршувањето на првиот лет.

Меѓулетните прегледи на воздухопловот се вршат помеѓу два лета.

Прегледот и подготовката на воздухопловот на крајот на летачкиот ден се врши после последното слетување на воздухопловот.

Член 90

Првиот стартен преглед и подготовка на воздухопловот се врши согласно Техничкото упатство за конкретниот воздухоплов (Maintenance Manual) и опфаќа особено:

- 1) ослободување на подвижните површини од блокирачките уреди и командите на уредите;
- 2) проверка на стојните органи на воздухопловот, командите на летот и командите на уредите за наменска работа во летовите на авиотретирање;
- 3) проверка на пополнетоста на сите резервоари до пропишаните нивоа.

Член 91

Меѓулетниот преглед на воздухопловот се врши согласно Техничкото упатство за конкретниот воздухоплов (Maintenance Manual) и опфаќа особено:

- 1) проверка на количината на погонското гориво;
- 2) проверка на затнатоста на пилотската кабина;
- 3) проверка на видливоста низ ветробранското стакло на пилотската кабина;
- 4) проверка на затвореноста на облогата на моторот и на капакот на резервоарот на горивото;
- 5) проверка на исправноста на стојните органи.

Член 92

Прегледот и подготовката на воздухопловот на крајот на летачкиот ден се врши согласно Техничкото упатство за конкретниот воздухоплов (Maintenance Manual) и опфаќа особено: детален преглед на воздухопловот, моторот и системите и преглед на опремата со кои се врши рекламирањето и соопштувањето со воздухоплов.

ПРОИЗВЕДУВАЊЕ НА ВОЗДУШНИ ТУРБУЛЕНЦИИ

Член 93

Како воздухопловен персонал кој може да врши произведување на турбуленции со Анекс I воздухоплов се сметаат:

- 1) пилоти што имаат CPL или повисока категорија на дозволи со впишан соодветен тип на Анекс I воздухоплов и положен испит за авиотретање,
- 2) воздухопловни механичари-техничари што имаат соодветна дозвола со впишан тип за работа на Анекс I воздухопловот кој се користи за конкретните летови.

Член 94

Начинот за изведување на лет за произведување на турбуленции со Анекс I воздухоплов треба да бидат во согласност со типот на Анекс I воздухоплов со кој се оперира, дозволата и овластувањата на пилотот.

Член 95

За секое летање за изведување на лет за произведување на турбуленции со Анекс I воздухоплов се определува раководител на летањето.

Раководител на летањето е пилот на Анекс I воздухопловот со кој се вршат летовите за произведување на турбуленции со Анекс I воздухоплов.

Раководителот на летањето е одговорен за правилно и безбедно користење на леталиштето, за безбедноста на Анекс I воздухопловот, опремата и средствата, воздухопловниот и другиот персонал за време на подготовките и вршењето на летовите за произведување на турбуленции со Анекс I воздухоплов.

Член 96

Анекс I воздухопловите наменети за летови за произведување на воздушни турбуленции (во натамошен текст: воздухоплови) можат да бидат: воздухопловите со наменска конструкција, посебни категории на воздухоплови со ограничување и други цивилни и воени воздухоплови на кои заради произведување на турбуленции со воздухоплов се извршени соодветни адаптации.

Адаптациите на воздухопловите од став 1 од овој член можат да се вршат само врз основа на предходно одобрена конструктивна и техничка документација, со која се утврдува дека тие воздухоплови и по адаптацијата ќе ги исполнуваат аеродинамичките и летачките услови.

Член 97

Воздухопловот треба да ги исполнува техничките услови за пловидбеност на определена категорија, со ограничување во начинот на користењето согласно со операциите за кои се користи.

Член 98

Секој воздухоплов, за време на летовите за произведување на турбуленции со воздухоплов, треба да се одржува од стручен технички персонал соодветно на потребите на Техничкиот систем за одржување на тип на воздухоплов и Оперативниот прирачник за работа.

Член 99

Горивото што го користат воздухопловите треба да биде складирано така што да се обезбедува пропишаниот квалитет за тоа гориво.

Полнењето на воздухопловот со гориво може да се врши исклучиво низ соодветен филтер.

Член 100

Прегледите и подготовките на воздухопловот се делат на први стартни прегледи и подготовки, меѓулетни прегледи и преглед и подготовка на воздухопловот на крајот на летачкиот ден.

Првиот стартен преглед и подготовка на воздухопловот се вршат секој ден пред извршувањето на првиот лет.

Меѓулетните прегледи на воздухопловот се вршат помеѓу два лета.

Прегледот и подготовката на воздухопловот на крајот на летачкиот ден се врши после последното слетување на воздухопловот.

Член 101

Првиот стартен преглед и подготовка на воздухопловот се врши согласно Техничкото упатство за конкретниот воздухоплов (Maintenance Manual) и опфаќа особено:

- 1) ослободување на подвижните површини од блокирачките уреди и командите на уредите;
- 2) проверка на стојните органи на воздухопловот, командите на летот и командите на уредите за наменска работа во летовите на авиотретирање;
- 3) проверка на пополнетоста на сите резервоари до пропишаните нивоа.

Член 102

Меѓулетниот преглед на воздухопловот се врши согласно Техничкото упатство за конкретниот воздухоплов (Maintenance Manual) и опфаќа особено:

- 1) проверка на количината на погонското гориво;
- 2) проверка на затнатоста на пилотската кабина;
- 3) проверка на видливоста низ ветробранското стакло на пилотската кабина;
- 4) проверка на затвореноста на облогата на моторот и на капакот на резервоарот на горивото;
- 5) проверка на исправноста на стојните органи.

Член 103

Прегледот и подготовката на воздухопловот на крајот на летачкиот ден се врши согласно Техничкото упатство за конкретниот воздухоплов (Maintenance Manual) и опфаќа особено: детален преглед на воздухопловот, моторот и системите и преглед на опремата и инсталациите со кои се врши произведување на турбуленции со воздухоплов.

ВРШЕЊЕ НА УСЛУГИ СО АНЕКС I ВОЗДУХОПЛОВ ВО ВОНРЕДНИ СИТУАЦИИ

Член 104

За услуги со Анекс I воздухоплов во вонредни ситуации се сметаат: медицински услуги со Анекс I воздухоплов (прва помош, транспорт и лекарски услуги), исфрлање на персонал, храна, лекови и други продукти.

Член 105

Како воздухопловен персонал кој може да врши услуги со Анекс I воздухоплов во вонредни ситуации се сметаат:

- 1) пилоти што имаат CPL или повисока категорија на дозволи со впишан соодветен тип на Анекс I воздухоплов,
- 2) воздухопловни механичари-техничари што имаат соодветна дозвола со впишан тип за работа на Анекс I воздухопловот кој се користи за конкретните летови.

Член 106

Исфрлањето на храна, лекови и други продукти како помош од воздух се врши на начин кој нема да предизвика штета на трети лица на земја ниту пак ќе ја оштетиш помошта од воздух.

Член 107

За примарен медицински превоз се смета превозот со Анекс I воздухоплов од местото на повредување до соодветната здравствена установа. За примарен превоз на повредени или болни лица Анекс I воздухопловот се користи врз основа на лекар кој дава итна медицинска помош.

Превозот на повредени или болни лица од една здравствена установа до друга се нарекува секундарен превоз. За секундарен превоз на повредени или болни лица, Анекс I воздухопловот се користи врз основа на основа на одговорен лекар од здравствената установа од која овој превоз се врши и со согласност на одговорен лекар од здравствената установа во која лицето се превезува.

Член 108

За секое летање заради извршување на услуги со Анекс I воздухоплов во вонредни услови се определува раководител на летањето.

Раководител на летањето е пилот на Анекс I воздухопловот со кој се вршат летовите во вонредни ситуации.

Раководителот на летањето е одговорен за правилно и безбедно користење на леталиштето, за безбедноста на Анекс I воздухопловот, опремата и средствата, воздухопловниот и другиот персонал за време на подготовките за летови во вонредни ситуации.

Раководителот на летањето е должен точно да ја определи целта каде што ќе биде исфрлена помошта од воздух и начинот на исфрлување.

Член 109

Анекс I воздухопловите наменети за летови во вонредни ситуации (во натамошен текст: воздухоплови) можат да бидат: воздухопловите со наменска конструкција, посебни категории на воздухоплови со ограничување и други цивилни или воени воздухоплови на кои заради вршење на летови за пружање на услуги во вонредни ситуации се извршени соодветни адаптации.

Адаптациите на воздухопловите од став 1 од овој член можат да се вршат само врз основа на предходно одобрена конструктивна и техничка документација, со која се утврдува дека тие воздухоплови и по адаптацијата ќе ги исполнуваат аеродинамичките и летачките услови.

Член 110

Воздухопловот кој е специјализиран за превоз на повредени или болни лица треба да биде опремен со медицинска опрема, и тоа:

-
- 1) Алат за спасување
 - 2) Носило со сајла за кревање и подметнувачи
 - 3) Средства за имобилизација:
 - Вакуум душеци
 - Кремерови шини
 - Манжетни за врат
 - Држачи за раце
 - 4) Вреки за загревање на болниот
 - 5) Средства за одржување на дишните функции:
 - Прибор за интубација
 - Амбу балон
 - Апарат за вештачко дишење
 - Боци со кислород
 - Уреди за аспирација
 - 6) Средства за одржување и следење на кардиоваскуларните функции:
 - Дефибрилатор со полнач
 - Уреди и средства за мониторинг (ЕКГ со печатач)
 - Пејс-мејкер за електрична стимулација на срцето
 - 7) Куфери со прибор за итна интервенција на местото на несреќата
 - 8) Хируршки ургентен комплет
 - 9) Стетоскоп
 - 10) Чекан и батериска ламба за невролошки преглед
 - 11) Апарат за мерење на крвниот притисок
 - 12) Гастрична сонда
 - 13) Лекови (анестетици, релаксанти, седативи, атропин, простигмин, аналгин, кардиотоници, диуретици, бета-стимулатори, бета-блокатори, кортикостероиди, антихистаминици, спазмолитици, антиаритмитици, антихипертензивни, инсулин и серум антивиперинум)
 - 14) инфузии течности
 - 15) дезинфекциони средства
 - 16) завоен материјал со комплет за опекотини
 - 17) заштитници од бучава.

Член 111

По исклучок на член 110 на овој правилник, во исклучителни ситуации, за превоз на повредени и болни лица може да се користи било каков воздухоплов со одобрение на одговорен лекар.

Член 112

Воздухопловот треба да ги исполнува техничките услови за пловидбеност на определена категорија, со ограничување во начинот на користењето согласно операциите за кои се користи.

Член 113

Секој воздухоплов, за време на вршење на летови за услуги во вонредни ситуации, треба да се одржува од стручен технички персонал соодветно на потребите на Техничкиот систем за одржување на тип на воздухоплов и Оперативниот прирачник за работа.

Член 114

Горивото што го користат воздухопловите треба да биде складирано така што да се обезбедува пропишаниот квалитет за тоа гориво.

Полнењето на воздухопловот со гориво може да се врши исклучиво низ соодветен филтер.

Член 115

Прегледите и подготовките на воздухопловот се делат на први стартни прегледи и подготовки, меѓулетни прегледи и преглед и подготовка на воздухопловот на крајот на летачкиот ден.

Првиот стартен преглед и подготовка на воздухопловот се вршат секој ден пред извршувањето на првиот лет.

Меѓулетните прегледи на воздухопловот се вршат помеѓу два лета.

Прегледот и подготовката на воздухопловот на крајот на летачкиот ден се врши после последното слетување на воздухопловот.

Член 116

Првиот стартен преглед и подготовка на воздухопловот се врши согласно Техничкото упатство за конкретниот воздухоплов (Maintenance Manual) и опфаќа особено:

- 1) ослободување на подвижните површини од блокирачките уреди и командите на уредите;
- 2) проверка на стојните органи на воздухопловот, командите на летот и командите на уредите за наменска работа во летовите на авиотретирање;
- 3) проверка на пополнетоста на сите резервоари до пропишаните нивоа.

Член 117

Меѓулетниот преглед на воздухопловот се врши согласно Техничкото упатство за конкретниот воздухоплов (Maintenance Manual) и опфаќа особено:

- 1) проверка на количината на погонското гориво;
- 2) проверка на затнатоста на пилотската кабина;
- 3) проверка на видливоста низ ветробранското стакло на пилотската кабина;
- 4) проверка на затвореноста на облогата на моторот и на капакот на резервоарот на горивото;
- 5) проверка на исправноста на стојните органи.

Член 118

Прегледот и подготовката на воздухопловот на крајот на летачкиот ден се врши согласно Техничкото упатство за конкретниот воздухоплов (Maintenance Manual) и опфаќа особено: детален преглед на воздухопловот, моторот и системите и преглед на опремата и инсталациите со кои се врши давање на услуги во вонредни ситуации.

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
АГЕНЦИЈА ЗА ЦИВИЛНО ВОЗДУХОПЛОВСТВО

REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA
CIVIL AVIATION AGENCY

УВЕРЕНИЕ ЗА РАБОТА Бр. ____/____
OPERATING LICENCE No. ____/____

1. Назив на авиопревозникот / Name of the Air Carrier

--	--

2. Седиште на авиопревозник / Headquarters of the Air Carrier

--	--

3. Овластување / Authorization

Се овластува да врши јавен воздушен превоз согласно оперативните спецификации наведени во Уверението за исполнување на безбедносните услови за вршење на јавен воздушен превоз се додека ги исполнува обврските и условите од:

- Законот за воздухопловство;
- Правилникот за летачки операции и
- Меѓународните договори од областа на воздухопловството кои ги ратификувала Република Северна Македонија.

Hereby is authorized to carry out public air services in accordance with the operational specifications stated in the Air Operator Certificate issued thereto as long as it meets the obligations and requirements prescribed in the:

- *Aviation Act;*
- *Regulation on Flight Operations and*
- *International conventions/agreements in the area of aviation ratified by the Republic of North Macedonia.*

Ова уверение не е преносливо и доколку претходно не се суспендира или повлече, ќе остане во сила до ____.

This Certificate is not transferable and unless sooner suspended or revoked, shall continue in effect until ____.

Издадено во: Скопје

Issued at: Skopje

Датум на издавање ____.

Date:

По овластување:

By Authority:

Директор:

Director General